

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Maria Pierzycka-Pająk
Protokolant:	Agata Kędzierawska

po rozpoznaniu w dniu 6 sierpnia 2014 r. w Gliwicach

sprawy M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu działalności gospodarczej

na skutek skargi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 13 czerwca 2012 roku w sprawie o sygnaturze VIII U 1373/10

1. oddała skargę o wznowienie postępowania;
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz M. K. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Maria Pierzycka-Pająk

UZASADNIENIE

W dniu 25 kwietnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. złożył wniosek o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 13 czerwca 2012 r. sygn. akt VIII U 1373/10.

Wniosek ten został sporządzony przez fachowego pełnomocnika – radcę prawnego, który jako podstawę prawną tego wniosku wskazał art. 403 § 2 k.p.c., a tym samym należało uznać, że wniosek organu rentowego stanowił skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego – VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie z odwołania M. K. od decyzji (...) Oddział w Z. z dnia 18 maja 2010 r. o podleganiu ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

W uzasadnieniu tej skargi o wznowienie postępowania wnioskodawca wskazał, że po wydaniu wyroku w niniejszej sprawie doszło do wykrycia nowego dowodu, jakim jest pismo Socjalni P. (odpowiednika polskiego ZUS-u), z którego wynika, że ubezpieczony M. K. w okresie od 1 lutego 2011 r. do 31 maja 2011 r. nie podlegał słowackiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Ten dowód w tłumaczeniu na język polski dotarł do organu rentowego 28 lutego 2014 r. i w tej sytuacji organ rentowy nie mógł go przedstawić w postępowaniu, jakie toczyło się w sprawie o sygn. VIII U 1373/10. Nadto w uzasadnieniu skargi podniesiono, że w sprawie o sygn. VIII U 1378/10 Sąd rozpoznawał odwołanie ubezpieczonego od decyzji, w której (...) Oddział w Z. stwierdził, że M. K. w okresach od 1.10.2007r. do 4.10.2007r. od 7.10.2007 r. do 21.10.2007 r. oraz od 1.04.2009 r. podlega polskim ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu jako osoba prowadząca działalność gospodarczą. Sąd po rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia 13.06.2012 r. orzekł, że M. K. podlega obowiązkowym społecznym w okresach od 1.10.2007 r. – 4.10.2007 r., od 7.10.2007 r. – 21.10.2007 r. oraz od 1.04.2009 r. do 28.02.2010 r. oraz w pozostałym zakresie uwzględnił odwołanie ubezpieczonego uznając, że w pozostałych okresach ubezpieczony podlegał ubezpieczeniom społecznym w Wielkiej Brytanii i na Słowacji. Skoro więc prawomocny wyrok Sądu z dnia 13.06.2012 r. oparto na ustaleniu, że ubezpieczony w okresie od 1.02.2011 r. do 31.05.2011 r. podlegał ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych, gdy z informacji słowackiego państwowego zakładu ubezpieczeń społecznych wynika, że ustawodawstwem właściwym dla ubezpieczonego było wówczas ustawodawstwo polskie, to spełniła się przesłanka restytucyjna z art. 403 § 2 k.p.c. uzasadniająca wznowienie postępowania w sprawie VIII U 1373/10.

Wskazując na powyższe skarżący wnosił o zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach – VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 13 czerwca 2012 r., poprzez ustalenie, że ubezpieczony M. K. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu w okresie od 1 lutego 2011 roku do 31 maja 2011 roku. Nadto skarżący wnosił o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na wniosek o wznowienie postępowania M. K. wnosił o jego oddalenie i umorzenie postępowania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie pełnomocnik M. K. sprecyzował ostatecznie, że wnosi o oddalenie skargi o wznowienie postępowania oraz podtrzymał wniosek o zwrot kosztów procesu. Uzasadniając swoje stanowisko ubezpieczony podnosił, że pismo, na które powołuje się wnoszący skargę ma jedynie charakter informacyjny i w żaden sposób nie kształtuje stosunków prawnych, dlatego pismo to nie miałoby mocy dowodowej w pierwotnym postępowaniu, a tym samym nie może stanowić przyczyny wznowienia postępowania.

Nadto ubezpieczony zarzucał, że możliwość uzyskania przez organ rentowy dowodu, na który się obecnie powołuje istniała już w toku postępowania pierwotnego, a fakt jego nie przedstawienia wówczas wiązał się jedynie z opieszałością i zaniedbaniem organu rentowego.

Wreszcie zarzucono, że dowód ten powstał po uprawomocnieniu się wyroku i nie może stanowić podstawy do wznowienia postępowania.

Ubezpieczony w odpowiedzi na skargę podnosił także, iż dokument, na który powołuje się skarżący zawiera informacje sprzeczne z uprzednimi działaniami słowackiego organu rentowego, który poprzez wydanie mu dokumentu przenośnego S1 potwierdzającego jego prawo do świadczeń zdrowotnych na Słowacji oraz wydanie Karty Rejestracyjnej OF potwierdził jednoznacznie okres podlegania pod ustawodawstwo słowackie od 1.02.2011 r. do 31.05.2011 roku.

W pierwszej kolejności Sąd badał, czy skarga o wznowienie postępowania wniesiona przez organ rentowy spełnia konieczne warunki, które umożliwiają jej rozpatrywanie.

Mianowicie Sąd badał, czy:

- skarga została wniesiona w terminie określonym art. 407 k.p.c.,
- czy jest ona dopuszczalna w tym konkretnym postępowaniu,

- i czy oparta jest na ustawowej podstawie.

W ocenie Sądu te w/w warunki zostały spełnione. Mianowicie organ rentowy wniósł przedmiotową skargę w postępowaniu zakończonym prawomocnym wyrokiem.

Nadto zachował trzymiesięczny termin z art. 407 k.p.c., gdyż powołał się na wykrycie w dniu 28 lutego 2014 roku dowodu z dokumentu, o którym nie wiedział przed uprawomocnieniem się wyroku z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie o sygn. VIII U 1373/10, a który ma potwierdzać, że treść w/w wyroku jest niewłaściwa.

W końcu organ rentowy oparł swoją skargę na ustawowej podstawie, tj. na podstawie, o której mowa w art. 403 § 2 k.p.c.

Trzeba pamiętać, że badanie dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania nie jest badaniem zasadności skargi. Chodzi tu jedynie o stwierdzenie, czy zachowane zostały warunki, które umożliwiają rozpatrywanie samej skargi o wznowienie postępowania.

Na takim wstępnym etapie postępowania Sąd nie bada trafności powołanej podstawy wznowienia postępowania, a tylko fakt jej prawidłowego powołania. Dokonując więc oceny wskazanych przez skarżącego podstaw wznowienia postępowania pod kątem ustawowej ich dopuszczalności, a więc czy są to podstawy wymienione w art. 401, 401¹ i 403 k.p.c. (por. orz. SN z 14 stycznia 1999 r. II UKN 417/98, OSNAPiUS 2000, nr 6, poz. 254, czy postanowienie SN z 26 marca 2013 r. III UZ 3/13), Sąd uznał, że wobec twierdzeń przytoczonych przez ZUS w skardze o wznowienie postępowania należało poczynić rozważania dotyczące wykazania podstaw przedmiotowej skargi, co wymaga już wkroczenia w ocenę zasadności tej skargi i nie może być uznane za badanie oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia w myśl art. 410 § 1 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe Sąd przystąpił do merytorycznego rozpoznania skargi ZUS-u o wznowienie postępowania.

Badając zasadność przedmiotowej skargi Sąd ustalił, co następuje:

W sprawie objętej skargą o wznowienie postępowania (sprawa o sygn. VIII U 1373/10) rozpoznaniu podlegało odwołanie ubezpieczonego M. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 18 maja 2010 roku, którą stwierdzono

w punkcie pierwszym, że jako osoba prowadząca działalność gospodarczą podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od 1.10.2007 r. do 4.10.2007 r., od 7.10.2007 r. do 21.10.2007 r. i od 1.04.2009 r. bez określenia daty końcowej oraz stwierdzono w punkcie drugim, że ubezpieczony w okresach takich jak

w pkt. pierwszym nie podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu.

Wyrokiem z dnia 13 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach – VIII Wydział Pracy

i (...) zmienił zaskarżoną decyzję częściowo w ten sposób, że ustalił, iż ubezpieczony M. K. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu od 1.10.2007 r. do 4.10.2007 r., od 7.10.2007 r. do 21.10.2007 r.

i od 1.04.2009 r. do 28.02.2010 r.

Jak wynika z pisemnego uzasadnienia tego wyroku, podstawą częściowej zmiany decyzji ZUS z 18.05.2010 r. było uznanie przez Sąd, że ubezpieczony od 1.03.2010 r. wypełnił dyspozycję art. 13 ust. 3 rozporządzenia w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego z dnia 29.04.2004 r. (zwanego rozporządzeniem 883/2004) i z tego względu od 1.03.2010 r. właściwym ustawodawstwem dla niego było ustawodawstwo brytyjskie.

Jednocześnie Sąd uznał, że ubezpieczony wykazał, iż od 1.03.2010 r. wykonuje pracę najemną w Wielkiej Brytanii, a fakt wykonywania pracy najemnej w Wielkiej Brytanii w ocenie Sądu wyłączał ubezpieczonego z polskiego systemu ubezpieczeń.

Mając na uwadze te okoliczności faktyczne Sąd zmienił decyzję z dnia 18.05.2010 r. w części zaskarżonej i ustalił, że ubezpieczony podlega ubezpieczeniom obowiązkowym w okresach wskazanych w pkt. 1 decyzji włącznie do dnia 28.02.2010 r.

W sprawie objętej skargą o wznowienie postępowania, organ rentowy nie wniósł apelacji i wyrok ten się uprawomocnił.

(dowód: treść decyzji ZUS-u z dnia 18.05.2010 r. w aktach ZUS-u, treść wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach wraz z uzasadnieniem w aktach o sygn. VIII U 1373/10).

W skardze o wznowienie postępowania, którą oparto na podstawie ustawowej z art. 403 § 2 k.p.c., organ rentowy wskazuje, że treść prawomocnego wyroku zapadłego w sprawie VIII U 1373/10 jest niewłaściwa, gdyż została oparta na ustaleniu, iż ubezpieczony w okresie od 1.02.2011 r. do 31.05.2011 r. podlegał słowackiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych, gdy tymczasem z informacji słowackiego organu rentowego z dnia 28.02.2014 roku wynika, że ustawodawstwem właściwym dla ubezpieczonego w tym okresie było ustawodawstwo polskie. Powyższe w ocenie składającego skargę winno spowodować zmianę prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach – VIII Wydziału Pracy

i (...) z dnia 13.06.2012 r. w ten sposób, że Sąd ustali, iż ubezpieczony M. K. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu w okresie od 1.02.2011 r. do 31.05.2011 r.

Poczyniwszy powyższe ustalenia Sąd uznał, że skarga organu rentowego o wznowienie postępowania jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Inicjując rozważania w przedmiotowej sprawie warto podkreślić, iż instytucja wznowienia opiera się na przysługującej poza tokiem instancji skardze o presumpcję wadliwego procesu i zastąpienie zapadłego orzeczenia orzeczeniem nowym.

Zakres postępowania zapoczątkowanego skargą o wznowienie wytycza norma art. 412

§ 1 k.p.c. zgodnie, z którą Sąd rozpoznaje sprawę na nowo w granicach, jakie określa podstawa wznowienia i nie jest dopuszczalne wyjście poza tą przyczynę.

Należy też podnieść, że w doktrynie funkcjonuje podział podstaw wznowienia na:

- przyczyny nieważności, które stanowią bezwzględny powód wznowienia w tym znaczeniu, że ich stwierdzenie skutkuje zawsze uchynieniem zaskarżonego orzeczenia,
- oraz tzw. podstawy restytucyjne (art. 403 k.p.c.), których istnienie uzasadnia uchylene orzeczenia tylko w wypadku wystąpienia związku przyczynowego zachodzącego między nimi, a treścią rozstrzygnięcia,
- i wreszcie wydanie wyroku w oparciu o akt normatywny uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą (art. 401¹ k.p.c.).

Możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. jest uzależniona od trzech przesłanek:

- wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane,
- możliwości ich wpływu na wynik sprawy,
- niemożność skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego w grę wchodzi zatem tylko okoliczności faktyczne i środki dowodowe istniejące już w czasie trwania prawomocnie zakończonego postępowania, nie zaś powstałe po tej dacie. Nadto

chodzi tu o okoliczności faktyczne i środki dowodowe nie tylko nieujawnione, ale też i nieujawnialne, czyli takie o których strona nie wiedziała z obiektywnych przyczyn oraz wiedzieć nie mogła. Nadto późniejsze wykrycie obejmuje nie jakiegokolwiek nowe okoliczności faktyczne i środki dowodowe, lecz tylko takie które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a zatem dotyczące podstawy faktycznej dochodzonego przez powoda roszczenia – tj. uzasadniające przytoczony w pozwie lub w odpowiedzi na pozew stan faktyczny i na tyle istotne, że ich uwzględnienie spowodowałoby wydanie innego rozstrzygnięcia.

W tym miejscu należy wskazać, że przedmiotowa skarga o wznowienie postępowania dotyczy wyroku, który zapadł w postępowaniu toczącym się z odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Odwołanie od decyzji w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych odgrywa rolę pozwu i wszczyna postępowanie sądowe. Kognicję Sądu Ubezpieczeń Społecznych określa art. 476 § 2 w zw. z art. 477⁹ k.p.c., w świetle których Sąd rozpoznaje odwołanie od decyzji organów rentowych wymienionych w powołanych przepisach sprawach. W judykaturze utrwalony jest pogląd zgodnie z którym zakres rozpoznawania i orzeczenia (przedmiot sporu) w tych sprawach jest wyznaczony w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji ZUS-u zaskarżonej do Sądu Ubezpieczeń Społecznych, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego determinowanego zakresem odwołania od tejże decyzji.

Przedmiotem sporu w sprawie objętej skargą o wznowienie tj. w sprawie o sygn.

VIII U 1373/10 było zgodnie z przedmiotem zaskarżonej decyzji, ustalenie istnienia lub nieistnienia obowiązku w poszczególnych okresach ubezpieczenia M. K. jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą.

Przedmiotem zaskarżonej decyzji nie było ustalenie i określenie ustawodawstwa właściwego dla ubezpieczonego. Wynika to wprost z treści decyzji organu rentowego (a zwłaszcza z jej uzasadnienia), czyli z decyzji, której legalność badał Sąd w sprawie o sygn. VIII U 1373/10.

Nadto wynika to także z treści odpowiedzi ZUS-u na odwołanie ubezpieczonego.

Skoro przedmiotem decyzji, od której odwołanie rozpatrywał i rozstrzygał Sąd nie było ustalenie – określenie ustawodawstwa właściwego dla ubezpieczonego, to wykrycie przez ZUS nowego dowodu – dokumentu, który miałby ewentualnie świadczyć o tym, że w okresie od 1.02.2011 r. – 31.05.2011 r. ubezpieczony nie podlegał ustawodawstwu słowackiemu, nie może być uznane za wykazanie powoływanej przez wnoszącego skargę podstawy tej skargi.

W razie uznania dopuszczalności wznowienia postępowania Sąd rozpoznaje sprawę na nowo w granicach, jakie określa podstawa wznowienia. (art. 412 § 1 k.p.c.).

Sąd więc powinien ograniczyć rozpoznanie sprawy do rozstrzygnięcia o wpływie zaistniałej podstawy wznowienia na wynik prawomocnie zakończonej sprawy.

W rozpoznawanej sprawie podstawa wznowienia nie ma wpływu na wynik prawomocnie zakończonej sprawy.

Mianowicie Sąd w postępowaniu odwoławczym od decyzji organu rentowego ustalającej istnienie obowiązku ubezpieczenia z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej nie może rozstrzygać o ustaleniu ustawodawstwa właściwego dla ubezpieczonego, a do tego dąży organ rentowy wnoszący skargę. Wykrycie przez organ rentowy dowodu z dokumentu świadczącego ewentualnie o niepodleganiu przez ubezpieczonego ustawodawstwu słowackiemu nie jest nowym środkiem dowodowym, który mógł mieć wpływ na wynik sprawy, (tj. orzeczenia) odnoszącym się do podstawy faktycznej – tj. do przedmiotu zaskarżonej decyzji, a tym samym także do przedmiotu sporu i orzeczenia w sprawie, w której organ rentowy składa przedmiotową skargę.

Tak więc w ocenie Sądu nie zachodziła podnoszona przez ZUS podstawa wznowienia postępowania.

Ponadto w dalszej kolejności należy podnieść, że skarga o wznowienie postępowania okazała się bezzasadna, także z innych przyczyn.

Mianowicie w postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych regułą jest, że badaniu podlega legalność decyzji według stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili jej wydania (por. wyroki SN z 10.03.1998r. II UKN 555/97, OSNAPiUS 1999, nr 5, poz. 181, z dnia 20 maja 2004 r. II UKN 395/03 OSNP 2005, nr 3, poz. 43, z dnia 25 stycznia 2005 r. I UK 152/04 OSNP 2005, nr 17, poz. 273 i z dnia 2 lutego 2007r. III UK 25/07 OSNP 2008 nr 19-20, poz. 293).

W sprawie objętej skargą o wznowienie postępowania (tj. w sprawie tut. Sądu o sygn. VIII U 1373/10) rozpoznaniu podlegało odwołanie ubezpieczonego M. K. od decyzji (...) Oddział w Z. z dnia 18 maja 2010 r., którą Zakład stwierdził:

1. w punkcie 1, że M. K. jako osoba prowadząca działalność gospodarczą podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie:

- od 1.10.2007 r. do 4.10.2007 r.,

- od 7.10.2007 r. do 21.10.2007 r.,

- i od 1.04.2009 r. – bez określenia daty końcowej.

2. w pkt. 2, że nie podlega on dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresie:

- od 1.10.2007 r. – 4.10.2007 r.,

- od 7.10.2007 r. – 21.10.2007 r.

- oraz od 1.04.2009 r. – bez określenia daty końcowej.

Wobec nie wskazania w punktach 1 i 2 daty końcowej należało przyjąć, że okres ten mógł się najdalej zamykać datą wydania zaskarżonej decyzji, czyli datą 18.05.2010 roku.

Tak więc Sąd rozpoznając odwołanie ubezpieczonego badał legalność zaskarżonej decyzji według stanu faktycznego i prawnego na dzień wydania tej decyzji, tj. na dzień 18 maja 2010r.

Nadto również jak wskazuje na to treść sentencji wyroku wydanego po rozpoznaniu odwołania ubezpieczonego, Sąd rozstrzygając spór nie przekroczył daty wydania zaskarżonej decyzji. Mianowicie Sąd ustalił, że ubezpieczony podlegał z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej ubezpieczeniom obowiązkowym emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu

w okresach od 1.10.2007 r. do 4.10.2007 r., od 7.10.2007 r. do 21.10.2007 r. i od 1.04.2009r. do 28.02.2010 r.

Taki wyrok wbrew twierdzeniom organu rentowego nie zawiera rozstrzygnięcia, ani pozytywnego, ani negatywnego co do okresu od 1 lutego 2011 roku do 31 maja 2011 r. (tj. okresu którego dotyczy skarga), a tym samym nie można uznać, że jego treść jest niewłaściwa w tym zakresie i że istnieje podstawa do jego zmiany z uwagi na okoliczności będące podstawą wznowienia postępowania.

Istotna jest również i ta okoliczność, że w postępowaniu objętym obecnie skargą o wznowienie postępowania Sąd wbrew twierdzeniom organu rentowego nie czynił żadnych ustaleń, co do podlegania przez ubezpieczonego ustawodawstwu słowackiemu.

W zasięgu ustaleń faktycznych Sądu pozostawało bowiem jedynie wykonywanie przez ubezpieczonego pracy najemnej w Wielkiej Brytanii.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że również z tych względów wskazana przez skarżącego okoliczność nie spełnia podstawy wznowienia postępowania z art. 403

§ 2 k.p.c.

Konkludując Sąd uznał, że wniesiona przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. skarga o wznowienie postępowania jest bezzasadna i orzekł o jej oddaleniu na mocy art. 412 § 2 k.p.c.

Z kolei o kosztach procesu orzeczono na mocy art. 98 § 1 k.p.c.

SSO Maria Pierzycka-Pająk